

De gewijzigde objectcriteria in '§5.7 Dakramen' en '§5.10 Panelen' van de 'Welstandsnota, Herziening 2022. Hilversum

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Hilversum,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders betreffende Welstandsnota: aanpassing objectcriteria 5.7 zonnepanelen en dakramen d.d. 20 september 2022 met kenmerk 1209026,

besluit:

1. De gewijzigde objectcriteria in '§5.7 Dakramen' en '§5.10 Panelen' van de 'Welstandsnota, Herziening 2022' vast te stellen, in werking te laten treden op de dag van publicatie en de vigerende '§5.7 Dakramen en panelen' van de welstandsnota 2014 gelijktijdig in te trekken.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 26 oktober 2022.

de griffier, de burgemeester,

H.M. van 't Westeinde, wnd. dr. ir. G.M. van den Top

RAADSVOORSTEL

zaaknummer: 1209026

afdelingsnaam: B&O / Ruimtelijke kwaliteit

onderwerp: Welstandsnota: aanpassing objectcriteria 5.7 zonnepanelen en dakramen

Voorstel

1. De gewijzigde objectcriteria in '§5.7 Dakramen' en '§5.10 Panelen' van de 'Welstandsnota, Herziening 2022' vast te stellen, in werking te laten treden op de dag van publicatie en de vigerende '§5.7 Dakramen en panelen' van de welstandsnota 2014 gelijktijdig in te trekken.

Planning

Titel	Toelichting	BEELDVORMING	ORDEELSVORMING	BESLUITVORMING
wijziging objectcriteria zonnepanelen en dakramen	Dit betreft het voorliggende voorstel met daarin de aanpassing van de objectcriteria voor: Zonnepanelen Dakramen van de welstandsnota	5 oktober 2022	5 oktober 2022	26 oktober 2022

Samenvatting

Door de stijgende energiekosten en het groeiende belang van duurzaamheid neemt de behoefte aan het plaatsen van zonnepanelen sterk toe. De huidige criteria voor zonnepanelen en dakramen uit de

Welstandsnota (technische herziening juni 2022) worden als te beperkend en onduidelijk ervaren en het proces van aanvragen wordt niet begrepen. Met het voorliggend voorstel wordt de nota op dit punt geactualiseerd en gebruiksvriendelijker gemaakt. Daarbij worden de objectcriteria voor zonnepanelen losgekoppeld van de criteria van dakramen. De hier voorgestelde aanpassing van de criteria sluit bovendien aan op het besluit van het college om meer kleine bouwplannen ambtelijk af te doen en niet meer aan Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten (CRK+M) voor te leggen (Protocol 'Ambtelijke welstandstoets' 2021).

Inleiding

Net als in de rest van Nederland worden ook Hilversummers geconfronteerd met stijgende energiekosten. Ook zien we dat het streven naar een duurzamer leven toeneemt, onder meer als gevolg van de klimaatverandering. De energietransitie heeft hierdoor de wind in de zeilen gekregen en steeds meer Hilversummers overwegen de keuze voor het plaatsen van zonnepanelen. Zonnepanelen zijn kleine bouwwerken, waarvoor objectcriteria zijn opgesteld in de Welstandsnota 2014. De criteria uit de Welstandsnota 2014 zijn achterhaald door moties, (product)ontwikkelingen en de actualiteit. Met name inwoners in het beschermde stadsgezicht kwamen hierdoor in de knel. Vanuit inwoners is daarom de vraag gekomen om de criteria, en tevens het aanvraagproces, verder te versimpelen en daarmee het plaatsen van zonnepanelen te vereenvoudigen.

Met dit voorstel versimpelen we de regels omtrent zonnepanelen uit de Welstandsnota 2014 en verwerken we de wijzigingen uit de afgelopen jaren. Ook koppelen we de regelgeving rondom zonnepanelen los van dakramen waardoor meer daken geschikt worden voor zonnepanelen. De inhoudelijke aanpassing van de objectcriteria beoogt vooral vergroting van de leesbaarheid en gebruiksgemak, het verwerken van moties, amendementen, correcties en updates. Het proces van vergunningverlening kan daardoor worden versneld en de voorlichting vereenvoudigd. Wijzigingen die met de aanpassing van de Welstandsnota tevens formeel worden doorgevoerd zijn:

- Amendement beschermde dorpsgezichten (A14/15, 5 november 2014): aanpassen van de welstandsnota en het "onder voorwaarden mogelijk maken van maatwerk voor zonnepanelen vanuit de openbare weg"
- Motie Welstandsnota Zonnepanelen en Zonnecollectoren in beschermde gezichten (M15/33, 2 juli 2015): aanpassen van welstandsnota zodat er het leidt tot een minimum aantal "onnodige afwijzingen van vergunningen voor zonnepanelen en zonnecollectoren"

Dit amendement en de motie hebben geleid tot een set 'voorlopige criteria', die op de gemeentelijke website geplaatst zijn. Deze voorlopige criteria zijn een aantal keren aangepast maar nooit vastgesteld. De voorlopige criteria blijken in de praktijk vooral tot verwarring te leiden. Daarnaast zijn de criteria voor zonnepanelen achterhaald door ontwikkelingen en de actualiteit. Er is op het gebied van zonnepanelen in materiaal, vorm en kleur meer mogelijk dan in 2014, toen de criteria voor het laatst zijn aangepast. Tegelijk neemt de behoefte om zonnepanelen op eigen dak aan te brengen sterk toe.

- In het kader van de technische herziening van de Welstandsnota (vastgesteld juni 2022) is tevens gekeken waar in het werkproces zaken te vereenvoudigen en in tijd te verkorten zijn.

Deze herziening heeft geresulteerd in het vaststellen van een mandaatregeling door B&W om kleine bouwwerken vaker ambtelijk aan welstandscriteria te toetsen, waardoor bepaalde categorieën bouwwerken niet meer aan de CRK+M hoeven worden voorgelegd.

Met het opnieuw vaststellen van de nota blijft en is het plaatsen van zonnepanelen in het grootste deel van Hilversum vergunningsvrij en hoeven deze niet aan welstandscriteria getoetst te worden. Voor monumenten geldt dat de bestaande regelgeving in stand blijft waardoor plannen altijd vergunningsplichtig zijn en getoetst worden door de CRK+M. Ook voor beschermde stadsgezichten zijn aanpassingen in het zicht vanaf de openbare ruimte vergunningsplichtig. Wel worden de criteria voor het plaatsen van zonnepanelen in beschermd stadsgezicht eenduidiger en daarmee gebruikersvriendelijker en beter leesbaar. Het proces van vergunningverlening kan daardoor worden versneld en de voorlichting vereenvoudigd. Ook komt het afstandscriterium te vervallen en wordt duidelijker gemaakt dat de vergunningen legesvrij kunnen worden aangevraagd.

Doel

Het aanpassen van de objectcriteria voor zonnepanelen heeft tot doel dat minder aanvragen voor zonnepanelen in het beschermde stadsgezicht worden afgewezen. Daarnaast wordt de informatievoorziening duidelijker en de vergunningsafhandeling sneller.

Aanpassingen

De technische herziening beoogt vooral om correcties en eerdere aanpassingen te verwerken en een status te geven aan criteria, richtlijnen en aanbevelingen. Daarnaast wordt de vindbaarheid, gebruiksgemak en duidelijkheid vergroot.

Het gaat in het geval van zonnepanelen om de volgende aanpassingen:

- In de technische herziening zijn vastgestelde motie (M15/33) en amendement (A14/15) verwerkt.
 - De criteria zijn anders geformuleerd en gaan nu meer uit van de mogelijkheden in plaats van beperkingen. In beschrijving en uitgangspunten wordt als eerste aangegeven in welke:
 - gebieden de zonnepanelen altijd vergunningsvrij zijn;
 - situaties er geen vergunningen hoeven aangevraagd:
 - o achterdakvlakken
 - o aanbouwen en bijgebouwen op binnenterreinen
 - in welke situaties geen welstandstoets meer plaats vindt:
 - o platte daken
 - o alle gebouwen gebouwd na 1960
- overigens is de aanvraag voor een omgevingsvergunning voor zonnepanelen in beschermde gebieden al legesvrij sinds 2015 (motie M15/49).

- De welstandsnota wordt na vaststelling digitaal raadpleegbaar gemaakt via de gemeentelijke website. De leesbaarheid en raadpleegbaarheid worden daardoor verbeterd. De digitalisering van de kaarten uit de welstandsnota maakt het mogelijk om op tot op adresniveau na te gaan of er een vergunning voor zonnepanelen nodig is en welke voorwaarden (criteria) daaraan verbonden zijn. Door deze digitalisering blijven de kaarten en ondergronden bovendien actueel.

- De afstand van 50 cm en/of 3 pannen tot goot, nok en dakrand wordt geschrapt. Panelen mogen daardoor op een groter dakvlak worden gelegd.

- Zonnepanelen en dakramen worden nu 2 afzonderlijke objectcriteria. Daarmee vervalt de regel in het Noordwestelijk Villagegebied dat zonnepanelen en dakramen samen maximaal 30% van het dakvlak mogen beslaan. Dit blijft gelden voor dakramen, maar niet meer voor zonnepanelen.

- Er wordt een onderscheid gemaakt in:

- a) Een onderdeel beschrijvingen en uitgangspunten (5.10.1 in de objectcriteria voor zonnepanelen) in welke gevallen een vergunningsaanvraag nodig is en wat het doel is van de criteria. Deze is aangevuld met schema's en tekeningen ter illustratie van wat met de criteria bedoeld wordt.
- b) Puntsgewijze criteria (5.10.3 in de objectcriteria voor zonnepanelen) waaraan een plan minimaal dient te voldoen. Als een plan aan deze criteria voldoet, dan kan een aanvraag eenvoudig ambtelijk afgedaan worden en hoeft het niet naar de CRK+M.
- c) Voorbeelden en aanbevelingen: hierin worden foto's en tekeningen opgenomen van goede (en verkeerde) legplannen en zogenoemde trendsetters (eerder vergunde plannen in dezelfde situaties). Onderdeel b) moet door de gemeenteraad worden vastgesteld, anders hebben de criteria geen rechtskracht. Onderdelen a) en c) moeten gezien worden als toelichting, verduidelijking en hoeven niet te worden vastgesteld. Deze onderdelen kunnen ook na vaststelling van de criteria aangepast worden n.a.v. actualiteit en (product)ontwikkelingen.

Argumenten

1. Duidelijkere regels voor zonnepanelen

De criteria voor zonnepanelen in de vorige nota konden op meerdere manieren worden uitgelegd. De nieuwe criteria worden ingeleid met een toelichting in welke situaties zonnepanelen altijd kunnen. Voor de overige situaties (voornamelijk dakvlakken aan de voorzijden) zijn de voorwaarden nu eenduidiger. Duidelijker voor aanvrager en voor (ambtelijke) toetsing.

2. Betere informatieverstrekking

De digitalisering van de nota maakt het tot op adresniveau mogelijk om de mogelijkheden en voorwaarden voor zonnepanelen inzichtelijk te maken en toe te lichten.

Ook kunnen op de gemeentelijke website voorbeelden, schema's, kaartmateriaal en recent vergunde dakopbouwen ter illustratie de regels verduidelijken.

3. Snellere afhandeling van aanvragen

De criteria zijn eenduidig genoeg om voortaan ambtelijk af te handelen. Veel voorkomende situaties kunnen getoetst worden aan de criteria en hoeven niet meer aan de CRK+M worden voorgelegd. Hierdoor kunnen wachtelijsten sneller worden afgewerkt.

4. Minder bezwaar en beroepszaken

De behoefte om zonnepanelen aan te brengen wordt steeds groter. Met de nieuwe criteria kunnen aanvragen sneller en duidelijker verleend worden. Daarmee worden misverstanden voorkomen en neemt naar verwachting het aantal bezwaar en beroepszaken af.

Kanttekeningen

1 Monumenten maken geen onderdeel uit van dit voorstel

De aanpassing van de Welstandsnota heeft betrekking op de wetgeving over het beschermde stadsgezicht. Aanpassingen aan monumenten blijft maatwerk en dient altijd te worden voorgelegd aan de CRK+M. De wetgeving over monumenten maakt daarom geen onderdeel uit van dit voorstel.

2 Vergunningsplicht volgt uit landelijke wetgeving

Zonnepanelen zijn vergunningsplichtig in zichtbare situaties in beschermde stadsgezichten. Een gemeente heeft wel invloed op de criteria waarop panelen getoetst worden.

3 Er zullen adressen en situaties blijven waar ook volgens de nieuwe criteria geen of een beperkt aantal zonnepanelen mogelijk zijn

De beschermde stadsgezichten zijn er met een reden en het daklandschap is een van de te beschermen waarden. De criteria zijn generiek en vooral opgesteld voor de meest voorkomende situaties zoals rijwoningen met een zadeldak. Eindwoningen en hoekwoningen in met name beschermde stadsgezichten Plan Oost en Plan Zuid, hebben vaak complexe samengestelde daken. Deze zijn minder geschikt zijn om panelen op aan te brengen. Ook in het beschermd stadsgezicht Noordwestelijk villagegebied komen veel situaties voor waar een pand een complex dak heeft. In deze wijk zijn veel vrijstaande woningen waar ook de zijdakvlakken vaak vergunningsplichtig zijn.

Financiën, middelen & capaciteit

De voorgestelde wijzigingen leiden niet tot veranderingen in de benodigde financiën, middelen en capaciteiten.

Uitvoering

Na publicatie van het besluit treden de nieuwe criteria voor zonnepanelen en dakramen uit de welstandsnota in werking en is de oude '§5.7 panelen en dakramen' ingetrokken. De nieuwe criteria zullen ook op de website worden gepubliceerd zodat inwoners de voor hun geldende regelgeving eenvoudig kunnen opzoeken.

Burgemeester en wethouders van Hilversum,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

mr. C.P. Torres Barrera

dr. ir. G.M. van den Top

Bijlage(n)

1. Objectcriteria §5.10 Panelen van de 'Welstandsnota, Herziening 2022'
2. Objectcriteria §5.7 Dakramen van de 'Welstandsnota, Herziening 2022'
3. Objectcriteria §5.7 dakramen en panelen uit de vigerende welstandsnota

Dakramen (7)
Versie: 11 maart 2022

WELSTANDSCRITEIA OBJECTEN

Hoofdstuk 5

De gemeente streeft ernaar veel voorkomende (kleine) objecten effectief te beoordelen om zo de burger tegemoet te komen. Het gaat daarbij om relatief eenvoudige en meetbare criteria, die de planindieners vooraf zo veel mogelijk duidelijkheid geven. Deze criteria zijn opgesteld voor:

- Aanbouwen (1)
- Bijgebouwen (2)
- Dakkapellen (3)
- Gevelwijzigingen (4)
- Erfafscheidingen (5)
- Installaties (6)
- **Dakramen (7)**
- Dakopbouwen (8)
- Reclame (9)
- Panelen (10)

Dakramen

Object 7

Beschrijving en uitgangspunten

Dakramen zijn toevoegingen aan een dakvlak, die weinig storend zijn voor het straatbeeld en daarom in veel gevallen vergunningsvrij zijn. Ze kunnen zo worden aangebracht, dat de hoofdvorm van het dakvlak behouden blijft en voldoende dakbedekking rondom aanwezig blijft. Het plaatsen ervan mag niet ten koste gaan van de eenheid van het dakvlak.

Bij meerdere dakramen op een doorgaand dakvlak streeft de gemeente naar een herhaling van uniforme exemplaren en een regelmatige rangschikking op een horizontale lijn. Daarbij moet de ruimte ten opzichte van de goot of nok voldoende zijn. Ook de onderlinge afstand moet voldoende zijn om het dakvlak als eenheid te blijven ervaren.

Een dakraam is in alle niet beschermde gebieden (Noordwestelijk Villagegebied, Plan Zuid en Plan Oost) vergunningsvrij.

Dakramen op monumenten en op de voordakvlakken (zichtbaar vanaf het openbare gebied) in de beschermde gezichten zijn vergunning plichtig. Op monumenten is het aanbrengen van dakramen altijd maatwerk, zowel in de planvorming als in de beoordeling door de gemeente.

Beoordeling van vergunning plichtige dakramen

Voor de beoordeling van vergunning plichtige dakramen, niet zijnde monumenten (deze zijn altijd maatwerk) gelden objectcriteria. Een aanvraag wordt eerst aan de hand van deze criteria ambtelijk getoetst. Voldoet een aanvraag aan de criteria dan wordt de vergunning ambtelijk verleend.

Voldoet een plan niet aan deze criteria of is er twijfel aan de toepasbaarheid daarvan, dan wordt de aanvraag voorgelegd aan de CWM (toekomstig: Commissie Ruimtelijke Kwaiteit plus Monumenten) die de aanvraag nogmaals toetst aan de hand van de objectcriteria, de gebiedscriteria en eventueel de algemene criteria.

Dakramen

Object 7

Criteria

Plaatsing

- Dakramen zijn ondergeschikte toevoegingen aan een dak
- Minstens 0,50 m dakvlak aanhouden boven, onder en aan weerszijden van het raam
- Meerdere dakramen in hetzelfde bouwblok regelmatig rangschikken op een horizontale lijn (niet boven elkaar)
- Al vergunde dakramen op een complex of straat zijn voorbeeld/precedent (trendsetter) voor toekomstige plannen.

Maatvoering

- Bij meerdere exemplaren identieke maatvoering aanhouden
- Vormgeving, materiaal en kleur
- Eenvoudig vormgeven en bescheiden detailleren
- Eenvoudige en onopvallende kleuren gebruiken afgestemd op het dakvlak

Meerdere dakramen regelmatig rang- schikken op horizontale lijn

Panelen (10)

WELSTANDSCRITERIA OBJECTEN

Hoofdstuk 5

De gemeente streeft ernaar veel voorkomende (kleine) objecten effectief te beoordelen om zo de burger tegemoet te komen. Het gaat daarbij om relatief eenvoudige en meetbare criteria, die de planindiener vooraf zo veel mogelijk duidelijkheid geven. Deze criteria zijn opgesteld voor:

- Aanbouwen (1)
- Bijgebouwen (2)
- Dakkapellen (3)
- Gevelwijzigingen (4)
- Erfafscheidingen (5)
- Installaties (6)
- Dakramen (7)
- Dakopbouwen (8)
- Reclame (9)
- **Panelen (10)**

5.10 Panelen

(zonnepanelen, zonneboilers, combinatiepanelen, et cetera)

5.10.1 Beschrijving en uitgangspunten

Panelen (zonnepanelen, zonneboilers, combinatiepanelen, et cetera) zijn toevoegingen aan een dakvlak, die weinig storend zijn voor het straatbeeld en zijn daarom voor het overgrote deel vergunningsvrij of welstandsvrij. Bovendien leveren zonnepanelen, zonneboilers en combinatiepanelen een positieve bijdrage aan de energietransitie.

Vergunningsvrije en welstandsvrije situaties:

In de niet beschermde gebieden - vergunningsvrij:

a. alle daken, zowel schuine- als platte daken

In de beschermde gebieden (Noordwest Villagegebied, Plan Zuid en plan Oost) - vergunningsvrij:

b. alle achterdakvlakken

c. alle aan- en bijgebouwen in de binnen gebieden, niet zichtbaar vanaf de openbare weg

In de beschermde gebieden (Noordwest Villagegebied, Plan Zuid en plan Oost) - welstandsvrij:

d. alle platte daken

e. alle daken van bouwwerken die na 1960 gebouwd zijn

Vergunning plichtige situaties:

Op monumenten is het plaatsen van panelen altijd vergunning plichtig. Het gaat hier altijd om maatwerk, zowel in de planvorming als in de beoordeling door de gemeente.

In de drie beschermde gebieden (Noordwest Villagegebied, Plan Zuid en plan Oost) zijn panelen aan de voor- en zijgevel (gevels zichtbaar vanaf de openbare weg) vergunning plichtig.

In de bovenstaande situatie bestaat de opgave uit het vinden van een evenwicht tussen een optimale plaatsing van zonnepanelen en het behoud van cultuurhistorische en ruimtelijke kwaliteiten.

Panelen dienen gelegd te worden in een rustig en samenhangend legpatroon. Dit brengt met zich mee dat op bijzondere dakvormen, zoals afgeschuinde uiteinden van daken (schilddaken) en bouwkundige accenten geen zonnepanelen kunnen worden toegepast. Bij meerdere panelen op een doorgaand dakvlak streeft de gemeente naar een herhaling van uniforme exemplaren en een regelmatige rangschikking op een horizontale lijn. Om panelen zo min mogelijk het dakvlak te laten verstoren doet de gemeente de suggestie aan initiatiefnemers om de panelen in dezelfde kleur (en mogelijk materiaal) uit te voeren. Dit is een ambitie en geen verplichting.

5.10.2 Beoordeling van vergunning plichtige panelen

Voor de beoordeling van panelen gelden objectcriteria. Een aanvraag wordt eerst aan de hand van deze criteria ambtelijk getoetst. Voldoet een aanvraag aan de criteria dan wordt de vergunning ambtelijk verleend.

Voldoet een plan niet aan deze criteria of is er twijfel aan de toepasbaarheid daarvan, dan wordt de aanvraag voorgelegd aan de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten, die de aanvraag nogmaals toetst aan de hand van de objectcriteria, de gebiedscriteria en eventueel de algemene criteria.

5.10.3 Criteria in beschermde gezichten

1. Panelen liggen in één rustig en samenhangend legpatroon, in één vlak of in horizontale stroken.
2. Bij een collectieve aanpak kunnen de horizontale stroken van panelen doorlopen over de perceelgrens.
3. Ter plaatse van verbijzonderingen van het dak, zoals bij uiteinden van schilddaken en bouwkundige accenten in het dakvlak, zijn panelen niet regelmatig te plaatsen en daarom niet toegestaan
4. Al vergunde panelen op een complex of straat zijn trendsetter en dienen als voorbeeld voor toekomstige plannen om de samenhang te borgen.
5. Panelen en frame in een matte uitvoering (geen aluminium frame of glanzende, blauwe panelen)
6. Panelen zijn op de bestaande dakbedekking aangebracht. Bij verwijdering van de panelen komt de originele dakbedekking weer in het zicht.